

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Phenix-Fuglen. Et Angelsachsisk Kvad førstegang udgivet med Indledning, Fordanskning og Efterklang

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 16. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1840_679-txt-shoot-idm731/facsimile.pdf (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

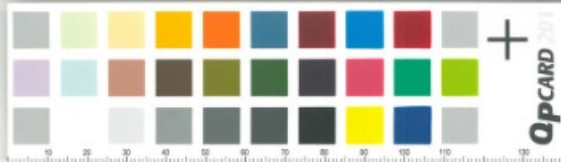
[Læs CC0-erklæringen](#)

Hvorvidt der nu ogsaa i Hebræernes hellige Skrift findes Spor af Fuglen Phenix, derom trøttes de Lærde, og det har de godt ved, da Sporene allenaftids er faa og dunkle, og det Græske Navn naturligvis ikke findes i Ebraiskene; men at Ebræerne har havt Saga om en Fugl, der efter tusind Aars Forløb brændte sig selv og levede saa op paany, først som en Orm, derom Ellode de gamle Rabbiner os ikke at tvivle¹⁾; thi at man paastaar, de har laant det af Grækerne, det er kun Snak i Tanget, da man hverken kan vise, det var deres Vane at fortolke Skriften efter Græske Følger, eller engang har fundet Mythen saaledes hos nogen Græker. Nogle af Rabbinerne lægge desuden til, hvad de umulig kunde lære af Grækerne, at denne Fugls bestandige Gjenfødselse var dens Løn, fordi den ikke, som alle andre Fugle og Dyr i Paradiset, lod sig af Eva overtale til at smage Frugten af det forbudne Træ. De Steder i Skriften, hvor man har fundet Vildand-Fuglens Spor, er for Resten den 103de Psalm, hvor der nævnes en Örn, hvis Ungdom fornyes, og Jobs 29de Kapitel, hvor Skjalden siger, han vil døe i sin Bede og mangfoldiggjøre sine Dage som hvad vi oversætte „Sand," men hvad Rabbinerne sige er Under-Fuglens Navn „Koi eller Koi," og efter denne Fortolkning, som Beda anfører, beræalet var Angel-Sachsiske Skjald sig paa Job. Bechart siger ved denne Leilighed et sandt Ord, som man maatte ønske, alle Mythe-Fortolkere vilde lægge paa Hjerte, „heller tænke rigtig med Menigmand end fare vild mod de Lærde," men han viser desværre ikke sin Tro af sine Gjerminger, thi efter selv at have sporet Folke-Troen om den sære Fugl fra Ganges til Tiberen, hænger han sig i en løs Tale hos Plinius om en Palme-Art, der saar sig selv, og skutter deraf, at siden Grækerne benævne Fuglen og Palmen med samme Navn (Phenix), saa er Sagnet om Fuglen med de mange Navne oprundet af det Pliniske Palmefrø. Vi maae imidlertid være billige nok til at erindre, at Hoved-Grunden, hvorfor de Lærde ikke vilde taale mindst Spor af Fuglen Phenix i Skriften, og helst forvandlede ham til en Palme, var den Aandfærd, hvormed man betragtede Oldtidens Billed-Sprog, saa Spørgsmaalet svævede dem aldeles naturhistorisk at gjælde den haandgribelige Tilværelse af saadan en umulig Fugl, og denne aandløse Betragtning af Old-Poesien var saa classisk, at baade Romns historiske og naturhistoriske Lys, baade Plinius og Tacitus, tale meget alvorlig om, hvorvidt det var den rette Fugl Phenix. Man sendte til Rom under Keiser Tiberius²⁾. Derfor var det vore Lærde en Samvittigheds-Sag, at samme Fugl ei maatte findes i Skriften, thi vel gjorde det dem lige saa ondt at finde Stenk af Overtro hos Plinius og Tacitus, som hos Job og David, men stod Fuglen i Skriften, da maatte de efter Tidens Tankegang nødvendig lade ham være til, og derfor maatte den Rabbinske Fortolkning af Stedet hos Job slaas ihjel og begraves i „Sundet," og Örnens Gjenfødselse i Psalmen kun betyde, at han skiftede Fier som andre Fugle.

Uagtet nu baade Plinius og Tacitus og deres lærde Dykere var aandløse

¹⁾ See Bechart's Beg om Rebel-Dyrene (Hieroglyphen) 2den Deel S. 105 og 317-23.

²⁾ Plin's Naturalhistorie X. 2. og Tacit's Aarbtøger VI. 28.

nok til selv at gjøre en urimelig Træk-Fugl af Aandens gamle Sindbillede, saa er stige Forvandlinger dog saa aldeles i den Ægyptiske Smag, at vi maatte slutte, de lærde Romere havde faaet deres haandgribeelige Fugl Phenix fra Ægypten, om end ikke Tacitus udtrykkelig havde forsikret, han var der at see; men nu har vi endog et større Vidnesbyrd end hans, nemlig Herodots, vel ikke om at man saa Phenix, naar man kom til Ægypten, men dog om at han i Præsterens Öne var ligesaa virkeligt Dyr som Apis „Guds førstefodte Oxen.“

Præsterne i Soelbjerg (Heliopolis) fortalte nemlig Herodot, at to Gange i hvert Aartusinde kom den hellige Fugl Phenix fra Arabien til dem for at begrave sin Fader i Soltemplet, og førte Fader-Liget med sig i et Myrha-Æg, hvad de dog ikke kunde faae Geskeren kundet paa Ærmet, skjøndt de viiste ham Billedet af Fuglen saa stor som en Örn¹⁾.

Vi vil nu overlade det til Natur-Forskerne at dömmen mellem Grækeren og de Ægyptiske Præster, og vende os til de Classiske Digtere, for at see hvad de veed eller har Lyst til at fortælle om Fuglen Phenix, men det er ikke ret meget; thi Homer tier dømsstille, og skjøndt Hesiod i sin Velmagt skal have nævnet ham, var det dog kun for at sige, han kunde leve omkap med ni Ravne²⁾, og da der ikke engang skal findes Saameget hos alle de Græske Digtere, vi nu kan læse, seer man let at Grækenland er ingentunde Fuglens poetiske Hjemstavn. At nu Rom, hvor man tog saa haandfæst paa Billed-Sproget, og hvor Digterne samtlig nedstamme fra den Nattegal der hider Faar, end mindre har udklækket Sol-Fuglen, følger af sig selv, men dog har den store Ovid i sine Forvandlinger skænket ham sexten Linier, hvoraf vi lave, at Fuglen, som Assyrierne kaldte Phenix, efterat have levet femhundredes Aar, bygger sig en Rede i Egen eller Palmen af løtter sødluftende Urter, og ender der sine Dage, men avler en Søn efter Døden, som begraver sin Fader i Solens Tempel³⁾.

Gavmildere var Claudian, saavidt man veed, en Alexandriner, der gjorde Latin-Skolen Ære, men da han levede i Jern-Alderen, og havde ingen August eller Mæcen, men kun en Honor og Stilico at syge for, kunde han ogsaa sagtens anvende et Hundrede Linier paa Fuglen Phenix, og her høve vi da, han har hjemme paa hin Side Indien, lever i tusind Aar og henasmelter godvilig i Straalglæds til en herlig Opstandelse⁴⁾.

I intet andet Digt har vi da Mythen saa fuldstændig, som i det, der tilskrives Lactants⁵⁾ og i det derpaa byggede Angel-Sachsiske, hvor vi see den ny Phenix udvikle sig af den Gamles Aske som en Orm, der endstund maa fødes af Morgen-duggen, før den kan skyde Hammen og vinde Fugle-Skikkelsen, men arver derpaa af sin Faders Herlighed og drøjer med hans Aske tilbage til Paradiset.

1) Herodots Historie K. 73.

2) Pflanz Naturhistorie VII. 60.

3) Ovids Forvandlinger XV. 287.

4) Claudians iusaldede første Ilyl.

5) Aftrykt under den Angelsachsiske Text.

